

keramiek

NKK

1

februari 2008

KERAMIEK IS EEN TWEEMAANDELIJKSE UITGAVE VAN DE NEDERLANDSE VAKGROEP KERAMISTEN

In de beeldhouwkunst worden ze als vrouwelijke halffiguren aangeduid. Meestal gaat het om godinnen, portretten van vorstinnen of vrouwelijke heiligen. De keramische beelden van Nadjezjda van Ittersum hebben een uitgesproken wereldlijk karakter. Slechts in de betiteling 'pronte godinnen' of 'frivole tsarina's' klinkt een speelse verwijzing naar hun mythologische en vorstelijke herkomst door. Keramische beelden, variërend in hoogte van een luttel tiental centimeters tot meer dan levensgroot, vormen sinds een jaar of tien een belangrijk segment in het werk van Nadjezjda. De schare godinnen, tsarina's en mandarina's groeit gestaag en Nadjezjda bekent nog lang niet uitgekeken te zijn op haar zelfbewuste dames: "Het is echt leuk om te doen, heel verslavend. Je kunt het zo gek niet bedenken of je kunt het maken van keramiek." Ze doelt daarmee op de aankleding van haar figuren: op de kledij, de sieraden en de hoofdtooiën. Werk, waarin zij haar fantasie de vrije loop kan laten.

Nadjezjda van Ittersum

Een steeds groeiende schare van pronte tsarina's en sprookjesachtige mandarina's

Pandora's Boxes

Haar opleiding in de jaren zestig aan de Koninklijke Academie en aan de Vrije Academie in Den Haag voorzag haar van een brede oriëntatie op de beeldende vakken, zowel twee- als driedimensionaal. Zij werkt met papier, verf, klei, fotografie en gevonden voorwerpen. Een mooi takje in de natuur gevonden, een stukje ijzer

van de straat opgeraapt, een lijstje van de rommelmarkt, oude foto's van grootouders en verder terug. Zij kan alles gebruiken, of liever gezegd: haar oog maakt bepaalde dingen en materialen bruikbaar. Door middel van collage en assemblage, aangevuld met papier en acrylverf, ontstaan kleine en grotere objecten die zij 'Pandora's Boxes' noemt en die in een samenspel van

materiaal, vorm en kleur een wereld aan associaties openen. De fotografie gebruikt ze om hier weer fragmenten uit te isoleren en terug te brengen tot het platte vlak. Het beeld dat ontstaat is hoofdzakelijk abstract, al kunnen figuratieve elementen opduiken. Een grote gelaagdheid kenmerkt dit deel van haar werk. In haar keramische werk bewandelt zij andere wegen teneinde

Pronte godinnen in 2CV, h. 75 cm.
(foto: Peter Bort)

Isis, Pandora en Rebecca bij het zwembad Dijnsselburg in Zeist, 1999, h. 120 cm. (foto: Peter Bors)

Tsarina's, h. 25 cm. (foto: Nadezjda van Ittersum)

[tekst: Peggie Breitbarth]

godinnen, frivole

de nodige betekenislagen aan te brengen. Daar overheerst de figuratie en maakt zij volop gebruik van narratieve elementen en de suggestieve kracht van kleur.

Groot formaat

De specialisatie in keramiek kwam min of meer bij toeval tot stand. Het begon met woensdagavonden onbekommerd knoeien met restjes klei en glazuur op het atelier bij vriendin/collega Judith de Vries in Amsterdam. De eerste (kleine) halffiguren kwamen daar tot leven. Sprookjesachtige mooie onschuldige meisjes. Hun eerste optreden op een tentoonstelling bij 'De Hazelaar' in Soest sloeg aan. Nadezjda (die overigens ook portretkoppen boetseert) had de smaak van keramische beelden te pakken. Vervolgens kwam er een project van 'De Bouwbeurs' voorbij: kunstenaars konden plannen indienen voor een kunstwerk. Bij de uitvoering van hun ontwerp was materiaal en technische assistentie voorhanden. Nadezjda rook haar kans om beelden op groot formaat te realiseren. Zij kreeg een bult klei en mocht daarmee in het beeldhouwersatelier St. Joris in Beesel in Limburg twee maanden aan het werk. Dat was in 1998. Achteraf staat zij te kijken van haar overmoed en prijst de hemel dat de beeldhouwer Herman Driessen, die haar bijstond, zo ervaren en betrokken was. Drie grote beelden maakte zij er: Isis, Pandora en Rebecca, die hun definitieve bestemming bij de entree van het zwembad Dijnsselburg in Zeist hebben gevonden. Maar eer het zover was ...

Het was keihard werken en bracht de nodige slapeloze nachten. Het spannendst was wel dat de beelden 5 dagen en nachten in de oven moesten. Het resultaat was echter overweldigend en de toon voor de volgende jaren was gezet. Daarbij aarzelt ze niet te vermelden dat zij gelukkig nog regelmatig kan terugvallen op de kennis en expertise van St. Joris. Zoals in 2006 toen zij in de gemeente Soest haar Soesja mocht plaatsen. Het grote beeld staat in het gemeentehuis, een kleiner afgeleid exemplaar wordt jaarlijks uitgereikt als Cultuurprijs.

Kleur, glim en glans

Ook dankzij Sint Joris kan zij putten uit een enorme diversiteit aan

glazuren. Nadezjda decoreert met gulle hand. Ze schroomt niet om goud en zilver te gebruiken, maar het is niet alleen kleur, glim en glans die de aankleding van haar beelden zo verleidelijk maakt. Zij weet de bekoring van mooie stoffen, verfijnde gewaden en juwelen op te roepen door allerlei details aan te brengen: randjes, passementen, galonnetjes, knoopjes, broches en sluitingen. Haar fantasie gaat verder dan kostuums alleen. Hoofdtooi en haardracht bieden ruimte aan vogels, vissen, slangen, bloemen, horens, salamanders, noem maar op. En die figuren komen ook weer terug in de patronen van de stoffen. En zo ontstaat binnen het beeld van steeds weer een vrouwelijke halffiguur een rijk palet van associaties met sprookjeswerelden, oude verhalen en verre landen.

Pronte godinnen worden tsarina's, worden mysterieuze oosterse dames, de mandarina's. Zij ademen de sfeer van de laat 19de eeuw, toen het hofleven nog bloeide maar tegelijkertijd de grote warenhuizen opkwamen die elke rijke burger de verrukkingen van die zozeer begeerde hofkringen beloofden. Dromen, fantaseren en een beetje plezier maken. Zich mooi maken, een kostuum en sieraden kiezen en daarmee het eigen karakter profileren. Deze dames zijn niet zozeer verkleed, als wel aangekleed teneinde meer op zichzelf te lijken. Natuurlijk houden ze ons een spiegel voor. Want hoewel ze in eerste instantie de gedachten doen gaan naar de Mata Hari's, de Anna Karenina's en de Eline Vere's uit geschiedenis en literatuur, is de stap naar het heden met de onbevengde frivoliteit van 'K3' of de decadentie van 'Gooische Vrouwen' snel gezet.

De opvallende schare van pronte godinnen, frivole tsarina's en sprookjesachtige mandarina's van Nadezjda laten zich met succes zien in expositiezalen in binnen- en buitenland. Met enige regelmaat waren zij de afgelopen jaren te gast in het Singermuseum in Laren. Ook maakten zij uitstapjes naar het Nabokov Museum in St. Petersburg, galeries en expositiezalen in Amsterdam, Berlijn, Bloemendaal, Hamburg en Todi (Italië). Voor 2008 begint de agenda zich alweer aardig te vullen.

www.staalkaart.nl/vanittersum